

Andrej Arko

Hudomušnice

Mohorjeva
Celovec

OPRAVIČILO

Nekega večera spet zagledam svojega bivšega direktorja po televiziji in se spomnim njegovih nekdanjih naukov:

„Če bi ti ne bil tako nebogljen, bi lahko tiste svoje humoreske ali kar so že, malo pokrtačil in napravil iz njih knjigo! Ampak, kolikor te poznam, ti česa takega nisi sposoben ...“

Kako da nisem!?

Kljub sicer trdnemu spancu, sladkemu zavezniku v letih, ko se že marsikdo ponoči spogleduje s stropom, sem bil primoran gledati v strop in sem se, še preden se je začelo daniti, odločil, da končno nekaj naredim iz sebe. Točneje, da nekaj naredim iz svojih humoresk, ali kar so že.

Čez nekaj ur sem se povabil k svojemu cenjenemu uredniku:

„... saj se zavedam, da ni prav dolgo, kar ste mi prijazno objavili roman, ampak knjiga, ki jo ponujam zdaj, je res nekaj posebnega, nekaj novega ...“

„Vsaka nova knjiga je nekaj novega ...“

„Vem, ampak ta bi bila nekaj drugega ...“

„Vsaka knjiga je nekaj drugega, če ni ponatis.“

„Ampak to bi bilo nekaj komercialnega in bi res prišlo do ponatisa. Take stvari se zmeraj dobro prodajajo, vi bi s tem zaslužili!“

„S čim?“

„Ja, z mojo knjigo. To bi bilo nekaj smešnega, nekaj kratkočasnega!“

„Kratkočasnega!? Da bi vi, tako pust in sploh dolgočasen človek ...“

„No, boste videli.“

„Ampak ne prej kot čez nekaj let, program imamo gotov že za tri leta naprej ...“

„Kaj, ali sem prav slišal? Šele čez tri leta! Saj takrat morda ne bom več živ!“

„Ali pišete zase ali za bralce?“

„Eee, pravzaprav ...“

„No, vidite!? Če pišete za bralce, je potemtakem čisto vseeno, ali boste ob izidu knjige še živi ali ne. Sicer pa – veste, koliko imamo na zalogi rokopisov? Na stotine!“

„Ja, nekaj takega ste mi rekli, se mi zdi, že ko sem prinesel prejšnji rokopis. Pa je vseeno šel naprej.“

„Gotovo ste bili tako ... tako ... no, ja, oprostite, tečni.“

„Jaz, ki mi vsi z mojim nekdanjim direktorjem na čelu pravijo, da sem šleva, da se ne znam nič postaviti – pa tečen!? In povrh tega ... saj sem imel skoraj naročeno ...“

„Jaz vam že nisem ničesar naročal! Saj veste, da imam dosti drugega dela.“

„Vi ne, so mi pa drugi. Kar naprej so me masirali. Tako kot pred leti moj bivši direktor. Evo, njemu se lahko pri-
tožite.“

„Vaš bivši direktor? Tisti, ki zdaj predseduje ...“

„Ja, tisti, točno tisti! Torej vidite, da se ne silim sam ...“

„Ampak mi grozite! Lepa reč.“

„Ne, ne, čakajte, to pa že ne. Kako bom grozil vam, ko pa vas imam v prijaznem spominu in prihajam k vam s prošnjo.“

„Dobro, bom preveril. Pokličite me čez kak mesec ali tri!“

„Ne, ne preverjati, to pa ne! Kar pozabite, prosim, na mojega bivšega direktorja! Čeprav je vse res, kar sem vam rekel.“

„Kako ne bom preverjal!? Preberem menda lahko, če sem že urednik. Ali bi radi, da bi kar mimo mene objavili? Ali naj vzamem mačka v žaklju?“

„Pa saj poznate mačka!“

Tako je čez čas nekako vendarle prišlo do natisa teh humoresk, ali kar so že. Vendar za to nisva kriva ne moj prijazni urednik ne jaz, kajti jaz sem hotel svojemu nekdanjemu direktorju samo ustreči, torej dokazati, da sem za kaj, ga takorekoč ukaniti ali pa vsaj normalno ubogati, kakor sem ga moral nekdanj, medtem ko je moj dragi urednik zaradi vsega tega ne kriv ne dolžen nekako noter padel.

Če bi torej vendarle morali poiskati krivca za tele humoreske, ali kar so že, potem je to lahko kvečjemu moj bivši direktor zaradi svoje neodgovorne izjave. Pa še on je pri vsem tem dobro mislil. Potemtakem ga niti ne bi rad zapletal v kakšno krivdo – navsezadnje tudi zato ne, ker ima na sedanjem delovnem mestu še večji vpliv, kot ga je imel takrat, ko je bil moj direktor. Pa že takrat ni imel majhnega.

Dokaz za to so prav tele humoreske, ali kar so že.

BIS!

Produkcija je proizvodnja ali pridelava. A če pomislim na skladbici, ki naj bi ju proizvedel na koncertu v dvorani naše glasbene šole, ne morem ravno reči, da sem ju tudi pridelal. Ker pa smo mi takim nastopom pravili produkcija, bi bilo primerneje reči, da sem se produciral. Pridelal pa sem kvečjemu ... toda naj grem raje po vrsti.

Potrudil sem bom, da bom svoj nastop na produkciji, ki je že grozno oddaljena od današnjih dni, čim bolj natančno, čim bolj verodostojno predstavil, takorekoč poustvaril, kakor se temu reče v glasbi. Škoda, da nisem vsega popisal že kar naslednji dan in mi ne bi bilo treba zdaj preverjati po nezanesljivem spominu. Toda takrat na kak zapis o nastopu še pomislil ne bi. Zakaj, bom pa takoj razložil.

Kmalu po začetku najlepšega meseca v letu se je začelo po naši glasbeni šoli govoriti, da bomo imeli produkcijo. Ampak samo tisti pridni. To jaz že nisem bil, zato sem lahko mirno spal. Malo pa se me je vendarle dotaknilo, ko so se moji sošolci in predvsem sošolke začeli pogovarjati o produkciji in o tem, kako vadijo in kako bodo morda kdaj pozneje snemali za radio in tako dalje. Ne rečem, tudi meni se bi dobro zdelo, če bi na plakatih za produkcijo zagledal svoje ime, ali pa da bi ga kdaj kaka napovedovalka z milim glasom izgovorila po radijskih valovih in bi se potem počutil kot živi Franz Liszt. Ampak da bi zaradi tega moral žrtvovati čas in živce, se pa vendarle ne bi splačalo, sem se kmalu pomiril.

Toda nekega junijskega torka, ko sem imel običajno klavirsko uro, mi je profesorica potožila, kako Katarina

najbrž ne bo mogla nastopiti, ker se je zastrupila s sladledom, in kako mora nekaj dni ležati doma, da ima čim bliže do stranišča. Vedel sem, kako se nekatere profesorice na glasbeni šoli rade hvalijo s svojimi gojenkami in gojenci ter jih jemljejo kot sredstvo osebnega prestiža. In taka odličnjakinja je bila tudi Katarina, le da je imela slab želodec. Zaradi tega je bila najina profesorica prav žalostna. Toda ker na produkciji ni hotela biti zastopana z gojencem manj, je iskala možnost, da bi Katarino nadomestila. Z mano kot morebitnim nadomestkom sicer ni bila kaj prida zadovoljna in sploh je imela bolj slabe izkušnje z mojim spolom, kar se je kazalo tudi v tem, da ni bila omožena; vendar je v njej prevladal občutek dostojanstva. Ker pa je imela že skoraj vse svoje gojenke in celo kakega gojenca zasedene s predvidenimi nastopi, se ji je v sili oko ustavilo na meni, ki sem bil še svoboden. Toda skladba, ki jo je nameravala Katarina zaigrati na produkciji, bi bila prezahtevna zame, zato me je profesorica spodbujala, naj si kar sam izberem kaj drugega, kar bi mi bolj ležalo. A tudi takega je bilo bolj malo.

Predvsem pa me je vznemirilo to, da bom vendarle moral nastopiti. Vznemirilo me je v dvojnem pogledu: prvič zato, ker me je naredilo nemirnega, drugič pa zato, ker sem se vendarle začel počutiti enakega boljšim od sebe, če se lahko tako reče, in to je bilo dovolj vznemirljivo. Lotil se me je torej grenkosladek nemir.

Na koncu sva se s profesorico zmenila za dve skladbi: za scherzo, ki sem ga igral že prejšnje leto in bi ga potemtakem moral obvladati, ter za impromptu, s katerim sem se dajal tiste mesece in me ga je bilo malo strah.

„Tremo ima samo tisti, ki ni dovolj pripravljen,“ je rekla profesorica. „Torej glej, da boš odslej vsak dan vadil – no, koliko?“

„Dve uri in pol,“ sem izstrelil, kajti to smo vsi znali

na pamet. Tako so nam zabičali že na začetku pouka na glasbeni šoli. Seveda tega povečini nikoli nismo vzeli resno. Sicer so se našle kakšne take, ki so res vadile toliko ali vsaj pol toliko, toda večina nas te zapovedi vendarle ni mogla vzeti zares. Tudi zato ne, ker smo si mislili, da profesorji pač pretiravajo in v nas zbudajo strah, da bi potem mi vadili vsaj pol toliko časa, kolikor so nam zapovedali. Podobno kot – če zdaj zamenjam perspektivo –, zdravniki raznim pijancem in drugim hudim bolnikom prepovejo piti alkohol. Niti kaplje, rečejo; ker če bi rekli, ja, en kozarček pri večerji, to ja, bi si vsi pijanci in drugi hudi bolniki mislili, aha, če pa lahko en kozarček, eden ni nobeden, potem pa bi se konec koncev dalo tudi dva, saj se ne bo podrl svet; no, ja, tri, če je ravno taka prilika; pa če lahko pri večerji, zakaj potem ne tudi pri kosilu, ki je vendar obilnejše...

Skratka, s toplimi junijskimi dnevi, ki so prinašali že prve kopalne obete pa tudi zoprnije zaključevanja ocen v redni šoli, sem začel vaditi, vaditi, vaditi, vse dokler se mi ni že zdelo dovolj, pa četudi je bilo kdaj komaj dvajset minut. Na naslednjih urah se je moja skromnost poznala. A moja profesorica je preveč cenila svoj ugled, da bi si lahko privoščila manjše število nastopajočih učencev, kajti vedno jih je izmed vseh svojih kolegic in kolegov imela največ. Zakaj bi jo to pot kdo prehitel. Svoje nestrinjanje z mojim klavrnim napredovanjem je izražala z nemilimi besedami, če se lahko milo izrazim.

Vse to sem močno čutil na svoji koži in se v zadnjih dneh za svoje pojme že pretirano posvečal klavirju ter se po mojem kar solidno naučil na pamet tudi impromptu. Trema pa se mi je v nasprotju s prepričanjem moje profesorice povečevala, kakor bolj se je bližala produkcija. S komerkoli sem govoril od redkih fantov, ki so se pripravljali na nastop, vsak je trdil, da se ne uči bog ve kaj. To

mi je pognalo v glavo vprašanje, kaj pa če morda jaz vadam preveč. Seveda pa sem jim tudi jaz zagotavljal, da se ne menim kaj dosti za produkcijo, kajti splošno znano je bilo, da je učenje nasploh zlasti med fanti mojih let veljalo za nekako sramotno, ponižujoče in nevredno moškega, kakor pač vsaka druga prisila.

Kakorkoli, profesorica je postopoma privolila, da me pripusti k produkciji, če bom seveda še bolj marljivo vadil. Nekako sem se ji vdal, saj sem računal na omembo svoje malenkosti v javnosti. Le zadnji dopoldan pred produkcijo, ko naj bi najbolj intenzivno vadil, nisem mogel, ker se je oče pozno ponoči vrnil s službene poti in se je moral naspati, popoldne pa sem tisti teden imel redno šolo.

„Pa pojdi h Katarini, prosi jo, naj ti odstopi klavir za nekaj ur,“ me je spodbujala mama. Nekaj ur! Še za pol ure ne bi stopil k njej, čeprav ni bilo daleč. Njej pa res ni treba, da bi me slišala vaditi, še zlasti zato ne, ker igra bolje. Tako ali tako pa jo matra želodec, ni treba, da bi jo še jaz, sem sklenil.

Na produkcijo je prišlo ogromno ljudi, tako da so še zidove podpirali. Prišli so starši, drugi sorodniki, prijatelji, znanci ali kar sosedje, tako kot tudi v mojem primeru. Že ob vhodu je bilo toliko ljudi, da se sploh nisem mogel pririniti do imenitnega natisnjenega plakata, da bi se lahko videl na njem.

Spored je napovedovala pomočnica ravnatelja. Trema se mi je tako povečala, da sem bil v obraz že ves prsten, kot mi je povedala mama. Kmalu sem bil na vrsti. Ko sem zaslišal svoje ime, sem v omotici stopil skozi presledek med vrstami proti klavirju. Med hojo tja se je že blizu odra nekemu starejšemu gospodu, ki je sedel na robu vrste, najbrž je bil že dedek, izmuznila iz rok bergla in se postavila točno meni v bran. Ker sem jo prepozno zagledal, sem sem ob njo spotaknil, tako da me je zaneslo in

sem se z rokami komaj še ulovil za rob odra. Po dvorani je završalo in neka ženska je celo lahko kriknila. Mislim, da je bila moja mama.

Tako sem silno vznemirjen s šumenjem v ušesih stopil na oder, se, slep za občinstvo, priklonil, sedel za klavir, nastavil vseh deset prstov nad klaviaturo in v trepetu čakal, da se dvorana do kraja pomiri. Pa da se tudi sam pomirim od nenadne raztresenosti in treme. Toda že takoj, ko sem zaigral prve takte scherza, sem dobil občutek, kako mi prsti polzijo po klaviaturi, kakor da bi jo kdo malo pred tem polil z mlačnim oljem. Očitno je tista pred mano iztisnila nanjo ves svoj tremaški pot. Začelo mi je spodnašati prste. Zelo sem se trudil, da bi jih obdržal na tipkah, pa tudi če igrajo po svoje, samo da gre skladba naprej. Toda ob koncu neke fraze, podkrepljene s fortissimom, se mi je prstanec desnice tako močno opotekel na vlažni tipki, da je zdrsnil z nje in potegnil za sabo celo roko. Ker bi potem tudi levica ne imela več kaj početi na klaviaturi, sem še zanjo določil počitek. Nastala je kratka pavza, med tem pa se je iz ozadja že vsulo ploskanje, ki me je čisto zmedlo. V vročici sem se šel skrušeno priklonit, kar je, je, in aplavz se je – samo še okrepil. Tako je minilo kar nekaj neskončnih trenutkov, preden sem sedel in se pripravil na naslednjo skladbo. Ko pa sem začel igrati, sem z grozo ugotovil, da igram spet scherzo. Kaj zdaj? Nič, igram do konca, kaj pa hočem, saj sem se prej vendar zmotil. Potem bom pa končno zaigral še impromptu, sem si rekel. In scherzo je bil kar naenkrat pod streho, sploh nisem vedel, kdaj. Zmotil se nisem niti enkrat, pa tudi z dinamiko nisem imel težav.

Ko sem tako s scherzom zanesljivo priskakljal do konca, me je zagrnilo ponovno ploskanje, zdelo se mi je še bolj bučno kot prejšnje, če ne tudi daljše. Nenadoma me je minil obup. Presenečen sem vstal in se globoko priklon-

nil. Naenkrat se mi je zazdelo vse tako imenitno, da sem se odločil, da bom kar končal. Pa tudi zato, da ne bi zavlačeval s produkcijo. Sicer pa je vendar treba nehati takrat, ko je najlepše, tako da pustiš najlepši, nepozaben vtis.

Po produkciji je stopila k meni profesorica in mi še dokaj prijazno rekla, naj nič ne maram, da bo drugič že bolje. Lepo me je potolažila.

Tisti hip se pa k meni pririne naša sosedka, ki jo je na produkcijo povabila moja mama, in mi zakliče:

„Čestitam, čestitam, si videl, doslej niso še nobenemu tako ploskali, da bi moral celo ponavljati! Bis! Res, čestitam!“

Tako sem na tisti produkciji pridelal svoj prvi glasbeni uspeh.

Hvala bogu je ostal edini.

PAMET

Vsi bi radi bili pametni, nihče noče biti neumen. Ta po mojem neposrečeni stavek sem slišal na tiskovni konferenci, kjer so predstavljali prevod knjige velikega modreca. Prepričan sem, da bi se tudi tisti veliki mislec težko strinjal z omenjeno trditvijo, kakor se, kot sem zapisal, tudi sam. Imam se namreč za tako pametnega, da prav rad obveljam za neumnega, kajti potem imam vsaj mir, največjo dragocenost tega sveta, ne glede na to, da ga sicer, kot piše *Sveto pismo*, ta svet ne more dati. Tako me tudi ne moti, če mi kdo reče, da sem neumen, kajti tisti, ki kaj takega reče, ni pameten, ker če bi bil pameten, bi kaj takega zadržal zase, pa je preneumen, da bi. Končno pa lahko ob tem prikličem na pomoč še besede našega bodljikavega Ježka. Ko sem v Šömnovi knjigi *Skregan s pametjo* prebral, da jo je ta književnik posvetil njemu, se mu je neugnani Ježek odzval z znamenitim stavkom: Saj bi lahko postal pameten, pa nisem tako neumen.

Zdaj pa predlagam, da si ogledamo, kako ta teorija zdrži v praksi.

Ene naših prvih okroglih obletnic mature se je edina izmed nekdanjih profesorice in profesorjev udeležila tudi profesorica matematike, tolsta samska ženska, ki je vide-la v pameti življenjsko priložnost in uspešnost. Torej se je imela za pametno in potemtakem uspešno. S seboj je prinesla tudi svojo žepno redovalnico iz časov, ko nam je vtepala v glave sisteme enačb, geometrijske obrazce, adicijske teoreme in podobne nezapeljivosti za normalno odraščajoče fante in dekleta. Naravno je, da smo se zato matematike vsi otepal, razen ene, ki je bila tako pametna,

da je pogruntala, kako je matematika pravzaprav najboljši predmet, ker se zanj ni treba nič učiti. Toda ali je bila v resnici tako pametna?

Profesorica matematike je, ko se je naše razpoloženje na proslavi obletnice mature zavalilo na vrhunec, nena doma izvlekla ven svojo nam nekdanj tako osovraženo žepno ređovalnico in začela prebirati, kakšne ocene je komu primazala pred leti, ki so se nam kljub matematiki vseeno zdela sanjska. Oziroma se nam zdijo zdaj, ker jih ni več in so res lahko samo še sanje.

Šla je po abecedi. Pri prvem imenu in navedbi njegove oštevilčene matematične nesposobnosti, s katero se je nekdanj izkazal, smo se še vsi zasmejali ali vsaj namuznili. Potem pa je z vsakim naslednjim imenom in pridanimi ocenami krohot postajal čedalje skromejši. Ko je prišla profesorica do mojega imena, se mi je glava vgreznila na najnižjo točko med rameni, tako da bi me toča poraznih številčk čim manj prizadela. Smejal se takrat že skoraj nihče več ni, ker so še prebolevali poškodbe, ki so jih utrpeli z javno razgrnitvijo svojih nekdanjih ocen. Slišale so se kot rafali. Tisto, kar je bilo že zdavnaj pozabljeno, česar se kdo morda niti zase ni prav dobro več spomnil, kaj šele za koga drugega, je bilo zdaj neusmiljeno osveženo in javno razgaljeno.

Malo pred koncem navajanja je profesorica matematike, ki v svoji predagoški vnemi še ni opazila, da se nam je razpoloženje skisalo, prišla do priimka Veličnik. V popolni tišini, ki je hipoma ovila posebno sobo v naši restavraciji, je slovesno odrecitala same najvišje ocene iz matematike. Zazdelo se mi je, kot da bi slišal fanfare. Ker pa je potem ostalo še vedno vse ovito v nekakšno žalno tihoto, ker torej za profesorico ni bilo pričakovanega odziva, je vprašala:

„Kje pa je ta?“

„Ni je.“

„A ni je? Kako to?“

„Ne bo prišla.“

„A tako. Kako pa to?“

„Zbolela je.“

„Zbolela? Kaj pa ji je?“

„Zdravi se.“

Profesorica se še kar ni mogla spraviti k nadaljevanju pranja našega perila. Hotela je vedeti, kako je z njeno nekdanjo ljubljenko, ki se je s svojimi ocenami ponosno dvigala nad množico matematičnih ponesrečencev. Pa ni in ni bilo glasu od nas. Dokler ni iz sošolca, ki ga je že nekoliko cuknil, polglasno zdrknila usodna beseda ‚psihiatrija.‘

„Kaj?“ se je vsa iz sebe zganila profesorica, da jo je kar streslo. „Tako pametna, pa da je zdaj ... tam?“

„Na psihiatrični kliniki je vedno bilo veliko pametnih, gospa profesorica,“ je grenko pristavila sošolka, ki je morala nekaj vedeti o tem, ker je na univerzi predavala integrativno psihoterapijo.

„Ste hoteli reči, da se meni kot profesorici matematike tudi lahko kaj takega zgodi? Ste to hoteli reči?“

„Vsakomur se lahko zgodi, pa ni rečeno, da je zaradi tega že neumen.“

„Kako pa veš, koliko si lahko še pameten, da nisi že neumen?“ me je zanimalo.

„Pameten si tedaj, če verjameš samo polovico tistega, kar slišiš. Če veš, kateri polovici verjeti, si pa sploh genialen. Vendar se geniji pogosto gibljejo na robu pameti,“ sem dobil odgovor.

„Prosim, da se o zadevah, ki jih ne poznate, ne pogovarjate nestrokovno, da ne rečem žaljivo,“ se je znanstveno prizadeto oglasil sošolec, mlad docent, ki je kljub specializaciji iz rektalne kirurgije kot nekdanji študent

medicine moral preštudirati tudi nekaj poglavij iz psihiatrije.

Sam sem se čudil neizmerni zaljubljenosti profesorice v matematiko, da se je ob svoji zaslepljenosti lahko spustila na tako bedno sklepanje. Ali je bila torej pametna ali samo že stara? Ali smo bili potemtakem neumni tisti, ki se nismo odlikovali z imenitnimi ocenami iz matematike, zasedali pa smo več ali manj ugledne službene položaje in imeli družine?

Profesorica se ni mogla pomiriti. Tako je, če si pаметen, sem sklepal sam pri sebi. V nemiru je pozabila, da ima v redovalnici še dva ali tri, ki bi jih morala dati na pranger. Ker pa se niti oni niti mi nismo potegovali za to, je bilo obsodb za naša nekdanja matematična zlodejstva nenadoma konec. Profesorica pa se je, očitno v skrbeh, kaj se ji lahko zgodi, kmalu pobrala iz naše družine. In ne spominjam se, ali je še kdaj v poznejših letih prišla na kako naše slavje ob obletnicah mature. Verjetno zato ne, ker je preminila, sem pomislil. Namreč profesorica. A ni.

Zato pa se dobro spominjam njenega pogreba in še bolj nagrobnega govora, ki ga je imel njen nekdanji profesor-ski kolega. Škoda, ker ga ne morem obnoviti dobesedno. Slišalo pa se je med drugim tudi nekako takole:

„Spoštovana in draga sodelavka,

ko smo danes stopili za tabo k tvojemu grobu, si ne moremo kaj, da ti ne bi izrekli priznanja za tvoje zasluge, ko si dolgo vrsto let nesebično prenašala svojo nadarjenost, vso svojo pamet na mlade in tako vzgojila cele rodove matematičnih navdušencev. Tako je s tabo ta sicer po krivici nepriljubljeni predmet med dijaki dobil mesto, ki mu gre. Že v svoji mladosti nisi mislila na nič drugega kot samo na matematiko in bila vedno med odličnimi dijakinjami. Tudi ko si se osamosvojila, je bila tvoja ljubezen do matematike tako silna, da ob njej ni bilo prostora še za

kako drugo. Izvolila si si samski stan, da bi mogla ostati zvesta samo matematiki, vedno matematiki in ničemur drugemu kot matematiki. Tako ti je Bog pomagal, čeprav tega nisi priznavala, saj si bila sama zadosti pametna...“

„Torej se po tem vidi, kako si pameten, če si samski. Sem jaz potemtakem nespametna, ker sem poročena in moram prenašati svojega sitnega moža?“ se je tedaj izvilo iz moje sošolke ob meni.

KAZALO

Opravičilo	5
Bis!	8
Matureska	14
Pamet	28
Večerjica	33
Nastop	49
Ljubezen	55
Ohcet	68
Kvar	82
Napoved	89
Intervju	100
Medo	116
Povabilo	131
Fudžijama	141
Nagrada	147
Plagiat	156
Kultura	163
Zapletkar	175
Ogrlica	187
Spol	193
Pregled	207
Recept	215
Iskanje	228
Obsmrtnica	239
Plomba	246
Zapisnik	249